

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ – ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Библиотека
МОНОГРАФИЈЕ

Филип П. Бојић

ПРЕИСПИТИВАЊЕ УСЛОВА ЗА
ОСТВАРИВАЊЕ ОСНОВНИХ
ПРАВА ИЗ ПЕНЗИЈСКОГ И
ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА

Филип П. Бојић
ПРЕИСПИТИВАЊЕ УСЛОВА ЗА
ОСТВАРИВАЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВА ИЗ
ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА

Издавач

Универзитет у Београду – Правни факултет
Центар за издаваштво

За издавача

Проф. др Бојан Милисављевић, декан

Управник Центра за издаваштво

Проф. др Душан Поповић

Рецензенти

Проф. др Љубинка Ковачевић
редовни професор Правног факултета Универзитета у Београду
Проф. др Сенад Јашаревић
редовни професор Правног факултета Универзитета у Новом Саду
Проф. др Горан Обрадовић
редовни професор Правног факултета Универзитета у Нишу

© Универзитет у Београду – Правни факултет, 2026

Сва права задржана. Ниједан део ове књиге не може бити репродукован, преснимаван или преношен било којим средством – електронским, механичким, копирањем, снимањем или на било који други начин без претходне сагласности аутора и издавача.

www.ius.bg.ac.rs

*Мојим синовима,
Михајлу и Вељку Бојићу*

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР.....	11
УВОД	13
I СОЦИЈАЛНА СИГУРНОСТ	19
1. Одређивање појма социјалне сигурности.....	19
1.1. Уводно разматрање.....	19
1.2. Битни елементи социјалне сигурности.....	21
1.3. Однос појма социјалне сигурности са другим сличним појмовима социјалног права.....	27
1.4. Политиколошки аспекти појма социјалне сигурности.....	33
2. Социјална сигурност као људско право	35
3. Право на социјалну сигурност – право или идеал.....	41
4. Право на социјалну сигурност у међународним и регионалним стандардима.....	44
5. Право на социјалну сигурност као уставом загарантовано право.....	49
5.1. Право на социјалну сигурност у упоредном уставном праву	52
5.2. Право на социјалну сигурност у домаћим уставима...	55
II СОЦИЈАЛНИ РИЗИЦИ	63
1. Појам социјалног ризика.....	63
2. Врсте социјалних ризика	67
3. Социјални ризици који су обухваћени системом пензијског и инвалидског осигурања.....	70
3.1. Старост као социјални ризик.....	70
3.2. Инвалидност као социјални ризик.....	73
3.3. Смрт издржаваоца породице као социјални ризик....	79
3.4. Телесно оштећење као социјални ризик.....	88
3.5. Потреба за помоћи и негом другог лица као социјални ризик.....	90

III ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ.....	93
1. Уводно разматрање	93
2. Пензијски системи.....	99
3. Могуће класификације пензијских система	107
IV НАСТАНАК И РАЗВОЈ ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА	109
1. Настанак и развој пензијског и инвалидског осигурања у упоредном праву.....	109
1.1. Персоналне пензије као вид обезбеђења заслужних појединаца.....	111
1.2. Недиференцирани методи заштите од социјалних ризика.....	112
1.3. Бизмарков модел професионалног социјалног осигурања	118
1.4. Бевериџев модел социјалне сигурности	122
2. Настанак и развој пензијског и инвалидског осигурања у домаћем праву.....	125
2.1. Први облици обезбеђења од социјалних ризика на нашим просторима	126
2.2. Обезбеђење лица од социјалних ризика старости, инвалидности и смрти издржаваоца породице у XIX веку	130
2.2.1. Чиновничке пензије	133
2.2.2. Пензије министара и народних посланика.....	136
2.2.3. Пензије војних лица	137
2.2.4. Право чиновничких удовица и сирочади на породичну пензију.....	138
2.2.5. Пензије учитељских удовица и сирочади.....	141
2.3. Обезбеђење лица од социјалних ризика старости, инвалидности и смрти издржаваоца породице у Краљевини Србији и Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца/Краљевини Југославији.....	142
2.3.1. Пензијско и инвалидско осигурање до почетка Првог светског рата	142
2.3.2. Пензијско и инвалидско осигурање између два светска рада.....	147
2.3.2.1. Осигурање за случај инвалидности и осигурање за случај несреће на раду	148
2.3.2.2. Осигурање за случај старости и смрти.....	150

2.4. Обезбеђење лица од социјалних ризика старости, инвалидности и смрти издржаваоца породице у социјалистичкој Југославији	153
2.5. Обезбеђење лица од социјалних ризика старости, инвалидности и смрти издржаваоца породице након дисолуције СФРЈ	161
V ПРАВО НА СТАРОСНУ ПЕНЗИЈУ	165
1. Одређивање појма старосне пензије.	165
2. Услови за остваривање права на старосну пензију	167
3. Пензијски стаж.	184
3.1. Стаж осигурања који се рачуна са ефективним трајањем.	187
3.2. Стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем.	189
3.3. Посебан стаж	193
4. Утврђивање износа старосне пензије.	198
5. Кумулација старосне пензије и зараде.	200
VI ПРАВО НА ПРЕВРЕМЕНУ СТАРОСНУ ПЕНЗИЈУ	219
1. Одређивање појма превремене старосне пензије	219
2. Услови за остваривање права на превремену старосну пензију	221
3. Утврђивање износа превремене старосне пензије	226
VII ПРАВО НА ИНВАЛИДСКУ ПЕНЗИЈУ	229
1. Одређивање појма инвалидске пензије	229
2. Услови за остваривање права на инвалидску пензију	233
3. Утврђивање износа инвалидске пензије	240
4. Кумулација инвалидске пензије и зараде	242
5. Преиспитивање круга корисника права на инвалидску пензију	243
VIII ПРАВО НА ПОРОДИЧНУ ПЕНЗИЈУ	249
1. Одређивање појма породичне пензије.	249
2. Услови за остваривање права на породичну пензију.	252
2.1. Уводно разматрање.	252
2.2. Подела на чланове уже и чланове шире породице преминулог осигураника.	255
2.3. Право на породичну пензију удове и удовца	258

2.4. Право на породичну пензију разведеног супружника.....	273
2.5. Ванбрачни и истополни партнери као титулари права на породичну пензију.....	277
2.6. Деца као титулари права на породичну пензију.....	283
2.7. Родитељи као титулари права на породичну пензију...	292
3. Утврђивање износа породичне пензије.....	295
IX ПРАВО НА НОВЧАНУ НАКНАДУ ЗА ТЕЛЕСНО ОШТЕЋЕЊЕ.....	303
1. Услови за остваривање права на новчану накнаду за телесно оштећење.....	303
2. Утврђивање износа новчане накнаде за телесно оштећење.....	308
X ПРАВО НА НОВЧАНУ НАКНАДУ ЗА ТУЋУ НЕГУ И ПОМОЋ.....	311
1. Одређивање појма новчане накнаде за туђу негу и помоћ..	311
2. Услови за остваривање права на туђу негу и помоћ.....	315
3. Остваривање права на туђу негу и помоћ у систему пензијског и инвалидског осигурања.....	317
4. Остваривање права на туђу негу и помоћ у систему социјалне заштите.....	319
5. Утврђивање износа новчане накнаде за туђу негу и помоћ.....	322
XI ФОРМАЛНОПРАВНИ УСЛОВИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА ИЗ ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА.....	325
1. Надлежни органи пред којима се остварују права из пензијског и инвалидског осигурања.....	325
2. Првостепени поступак за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања.....	329
3. Другостепени поступак за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања.....	330
ЗАКЉУЧАК.....	333
СПИСАК КОРИШЋЕНЕ ЛИТЕРАТУРЕ.....	339
СПИСАК КОРИШЋЕНИХ ИЗВОРА ПРАВА.....	353